

اهمیت اخلاق و تاثیر آن در حرفه حسابداری

محمدجواد صدیقیان

عضو هیات علمی گروه حسابداری، دانشکده شهید صدوقی، دانشگاه فنی حرفه ای، یزد، ایران.
m.sedighian@gmail.com

مسعود جعفریان باقی آباد

گروه حسابداری، دانشکده شهید صدوقی، دانشگاه فنی حرفه ای، یزد، ایران.
abasbabaei2000@gmail.com

سیدحسین فاطمی نسب

گروه حسابداری، دانشکده شهید صدوقی، دانشگاه فنی حرفه ای، یزد، ایران. (نویسنده مسئول).
abasbabaei1370@gmail.com

چکیده

اطلاع از همه اطلاعات مالی شرکت که گاهی محرمانه نیز می باشد باعث گردیده تا حسابداران به عنوان کارکنان کلیدی شرکتها و موسسات شناخته شوند و از قدرتی برخوردار گردند که هر عمل آنها بر ارتقا و درک استفاده کنندگان از اطلاعات مالی شرکت تاثیرگذار باشد. به طبع هر اشتباه آنها نیز می تواند باعث تنزل شرکت و اشتباه استفاده کنندگان از اطلاعات مالی شرکت شود. پس رعایت اصول اخلاقی در این حرفه از اهمیت خاصی برخوردار است. البته رعایت اصول اخلاق حرفه‌ای در جریان حسابرسی نیز الزامی است. در صورت عدم رعایت الزامات اخلاقی توسط در حسابرسی، بهتر است فعالیت حسابرسی متوقف شود. اخلاق و رفتار اخلاقی بیشتر به اصول کلی مانند صداقت، درستکاری و غیره اشاره دارد و آنرا علم معاشرت با خلق تعریف کرده‌اند. با توجه به اهمیت ارزش‌های اخلاقی در دین مبین اسلام، هدف مطالعه حاضر تبیین جایگاه و نقش دین اسلام و لزوم رعایت اصول اخلاقی در رفع مشکلات حرفه حسابداری و رعایت آیین اخلاق حرفه‌ای حسابداری می‌باشد. در این مقاله پس از بیان تعریفی از حسابداری و اخلاق به لزوم رعایت موازین اخلاقی و پرداخته و اهم موارد عنوان شده در آیین‌نامه رفتار حرفه‌ای که مجموعه‌ای خاص از قوانین و مقرراتی است که توسط نهادهای حاکمیتی حسابداران رسمی تعیین می‌شود، پرداخته خواهد شد.

واژگان کلیدی: اخلاق، حسابداری، آیین رفتار حرفه‌ای، اصول اخلاقی، فرهنگ حسابداری.

مقدمه

حرفه حسابداری یکی از بانظم‌ترین حرفه‌های دنیا است و به دلیل نوع و ماهیت خدماتی که ارائه می‌کند، از اعتبار خاصی برخوردار بوده و باعث جلب اعتماد عمومی به خود شده است. تداوم این اعتبار و اعتماد و تقویت آن، به پابندی فکری و عملی اعضای حرفه به ضوابط رفتاری و اخلاقی آن بستگی دارد در صورتی که رفتارهای غیراخلاقی در بین اعضای حرفه رونق یابد، سبب شکست‌هایی هنگفت در جامعه می‌شود پس مهم‌ترین متغیر در موفقیت هر سازمان اخلاق و رفتار حرفه‌ای است در نتیجه حرفه حسابداری علاوه بر جلب اعتماد مالکان در نحوه انجام کار، باید به دیدگاه اخلاق هم واکنشی مناسب داشته باشد (ابدالی، ۱۳۹۵). متأسفانه حرفه حسابداری با بحران‌های اخلاقی بیگانه نیست و دلیل این عمل عبارت است از نقش مهم و پرمعنای رفتار اخلاقی در حفظ و بقای یک جامعه مدنی و وجود تعداد پرشمار از نمونه‌های رفتار ضد اخلاقی می‌باشد (محمدی نافچی و علیخانی، ۱۳۹۹).

هر چند رعایت موضوعات اخلاقی همیشه مهم بوده ولی عنوان می‌شود، اخلاق حسابداری اولین بار توسط لوکاپاچیولی معرفی و بعدها توسط گروه‌های دولتی و سازمان‌های حرفه‌ای توسعه یافته است و به‌عنوان مجموعه‌ای از

قواعد مطرح شده که یک فرد در کنترل رفتاری خود استفاده می‌کند. در حسابداری منبع اصلی اصول اخلاقی که به آن ارجاع می‌شود، آیین رفتار حرفه‌ای، ضرورتاً به معنی تعهد نسبت به آن نیست. افزون بر این هیچ آیین رفتار حرفه‌ای نمی‌تواند هر نوع مسئله اخلاقی بالقوه‌ای که فرد حرفه‌ای با آن روبرو می‌شود را در برگیرد (عصری، ۱۳۹۷).

تعریف حسابداری و اهمیت رعایت موضوعات اخلاقی در آن

جهت درک بهتر لزوم رعایت اخلاق در حرفه حسابداری، بهتر است در ابتدا بامعنی و مفهوم خود حسابداری آشنا شده سپس به موضوع اخلاق در حسابداری ورود می‌شود.

برای حسابداری تعاریف متعددی عنوان شده است، در یکی از این تعریف‌ها، حسابداری، مجموعه قواعد و روش‌هایی که با به‌کارگیری آن‌ها، اطلاعات مالی و اقتصادی یک مؤسسه گردآوری، طبقه‌بندی و به شکل گزارش‌های حسابداری تلخیص می‌شود و برای تصمیم‌گیری در اختیار اشخاص علاقه‌مند و ذینفع قرار می‌گیرد. این اشخاص می‌توانند از وضعیت مالی، نتایج عملیات و دورنمای آینده‌ی مؤسسه مطلع شوند. حسابداری زبان تجارت نیز خوانده می‌شود؛ زیرا از طریق تهیه گزارش‌های مالی، اطلاعات لازم را درباره واحدهای اقتصادی در اختیار اشخاص ذینفع و ذی‌علاقه و ذی‌حق قرار می‌دهد. این اشخاص شامل مدیران، صاحبان سرمایه، اعتباردهندگان سازمان‌های مالی و اقتصادی دولت و از این قبیل هستند (صائب‌نیا، ارژنگ و سهامتی‌نیری، ۱۳۹۷).

با توجه به اهمیت رعایت برخی از مسائل از سوی حسابداران و اینکه هر اقدام یک حسابدار می‌تواند بر روی تعالی و یا تنزل آینده یک کسب و کار، تاثیرگذار باشد، لازم است در انتخاب یک حسابدار، علاوه بر مهارت‌های علمی، تخصصی و عملی باید دقت داشت که این فرد برخی از ویژگی‌های شخصیتی را دارا باشد تا بتواند برای جایگاه شغلی موردنظر گزینه مناسبی باشد. در هر سازمان، اطلاعات مهم و گاهی محرمانه‌ای در اختیار حسابدار قرار می‌گیرد و بنابراین قابل‌اعتماد بودن یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های شخصیتی مناسب یک حسابدار است. حسابداری در دنیای پیشرفته اقتصادی امروز حرفه‌ای است حیاتی، زیرا سامانه اقتصادی جاری بدون آن نمی‌تواند، وجود داشته باشد. برجستگی متمایزکننده حرفه حسابداری پذیرش مسؤلیت نسبت به عموم است. جامعه انتظارات فراوانی از اهل این حرفه دارد و مردم باید به کیفیت خدمات پیچیده ارائه‌شده توسط حرفه حسابداری اعتماد داشته باشند (صدیقیان، حیدری و ساقی، ۱۳۹۹).

اخلاق و تعاریفی از آن

در فرهنگ دهخدا اخلاق چنین تعریف شده است:

علم اخلاق عبارت است از علم معاشرت با خلق و آن از اقسام حکمت عملی است و آن را تهذیب الاخلاق و حکمت خلقی نیز نامند.

علم اخلاق یک سری از استانداردهای اخلاقی برای قضاوت در رابطه با درست یا نادرست بودن یک مطلب است، بیان می‌شود که از ریشه یونانی به معنای آداب‌ورسوم در زبان لاتین یادشده است؛ اما در زبان فارسی اخلاق از کلمه‌ای عربی بر وزن افعال و جمع واژه خلق گرفته‌شده است. خلق مجموعه صفات و ویژگی‌ها، حالت و خوی درونی که سرچشمه گفتار و رفتار انسان هستند را گویند و به معنی بهبود روابط انسان با خدا (خدامحوری)، با خود (خودباوری و عزت‌نفس) و با دیگران (مردم‌داری) می‌باشد (ابدالی، ۱۳۹۵).

اخلاق حسابداری برای حسابداران حرفه‌ای و کسانی که به خدمات حسابداری تکیه دارند اهمیت زیادی دارد و حرفه حسابداری باید اصول اخلاقی و قوانینی را تدوین نموده که اعضا آن را ملزم نماید تا از سطحی از خویشتن‌داری

برخوردار شوند که ماورای الزامات قانونی و مقررات است. ارتباط حسابداری و اخلاق فراتر از یک مفهوم جنبی می‌باشد چرا که موارد یادشده خاص حسابداری نیست. محققان دو تعریف از اخلاق حسابداری ارائه داده‌اند: یک تعریف محدود و یک تعریف گسترده تعریف محدود آن‌ها بر این دلالت دارد که اخلاق حسابداری متضمن روشی است که به‌وسیله آیین رفتار حرفه‌ای تشریح شده و تعریف گسترده‌تر، شامل تصمیم‌گیری‌های اخلاقی و تصمیم‌گیری‌های مربوط به انتخاب روش‌ها و سیاست‌گذاری‌ها در حسابداری می‌شود (صائب‌نیا، ارژنگ، شهامتی‌نیری، ۱۳۹۷).

تاریخچه اخلاق حسابداری و جایگاه آن

لوکا پاچیولی پدر حسابداری یک کشیش ایتالیایی و در واقع یک ریاضیدان بود که در اولین کتاب خود که در سال ۱۴۹۴ منتشر شد از اخلاق حسابداری نوشته است. استانداردهای اخلاقی از آن زمان تاکنون از طریق گروه‌های دولتی و سازمان‌های حرفه‌ای و شرکت‌های مستقل، توسعه یافته است. نتیجه کار این گروه‌های مختلف حسابداری منجر به ایجاد کدهایی در زمینه اخلاق شده است و بعد از آن توسط گروه‌های دولتی و سازمان‌های حرفه‌ای و شرکت‌های مستقل گسترش یافته است (محمدی و علیخانی، ۱۳۹۹). اخلاق موضوعی همگانی است که در همه زمینه‌های زندگی بشر مورد استفاده قرار می‌گیرد و همچنین به‌عنوان یکی از مهم‌ترین موضوعات برای جلب اعتماد جامعه جهانی، به توانایی حرفه حسابداری مورد توجه می‌باشد. در حسابداری و حسابرسی اخلاق معیاری برای تعیین رفتار مناسب و ابزاری جهت تعیین روابط درست و یا نادرست است. متأسفانه رفتارهای غیراخلاقی و غیرحرفه‌ای شرکت‌های بزرگ حسابداری و حسابرسی باعث بی‌اعتمادی افراد شده است. حضور حسابداری در دنیای امروز امری ضروری است، زیرا عامل محرکی برای سامانه اقتصادی جاری بوده و در برابر عموم مسئولیتی کلیدی دارد، از این رو اطلاعاتی که توسط حسابداران ارائه می‌شود باید کارآمد، واقعی، بی‌طرفانه و قابل اتکا باشد (صدیقیان و همکاران، ۱۳۹۹).

اصول اخلاق حرفه‌ای از منظر اسلام

اسلام با ارزش‌های الهی خود توانسته است نقش قابل توجهی را در نهادینه کردن ارزش‌های اخلاقی، شناختی در افراد ایفا نماید. در واقع شریعت اسلام با تاکید بر سه مولفه اساسی اخلاق اسلامی یعنی توحید، مسئولیت پاسخگویی در مقابل خدا و مفعوم مصلحت (منفعت عمومی) می‌تواند سبب نهادینه شدن اخلاق اسلامی در سیستم آموزش حسابداری، و تربیت و معرفی حسابداران اخلاقی به جامعه شود (محقق نیا و ناصری، ۱۳۹۲).

اخلاق حرفه‌ای نیازمند یک نظام اخلاقی است. در جهان، نظام‌های اخلاقی مختلفی وجود دارد. فرهنگ وابسته بودن اخلاق حرفه‌ای اقتضا می‌کند که نظام اخلاقی در فرهنگ اسلامی، صبغه اسلامی داشته باشد. اسلام، دینی است که یکی از رسالت‌های مهم آن، اخلاق است. نهادینه کردن ارزش‌های الهی اسلام و مفهوم مصلحت (منفعت عمومی) در سیستم آموزش حسابداری می‌تواند نقش قابل توجهی را در تربیت حسابداران حرفه‌ای و تصمیم‌گیری اخلاقی آن‌ها ایفا نمایند. خداوند، ناظر بر اعمال و رفتار ما است و حسابداران تمام فعالیت‌های انسان را در زندگی ثبت می‌نمایند. بنابراین، در حسابداری کاربرد مفاهیم ارزشی و اخلاقی می‌تواند اطلاعات مناسبی را برای ذینفعان یک واحد اقتصادی فراهم آورد، به‌گونه‌ای که به آن‌ها اطمینان دهد تمام فعالیت‌های واحد اقتصادی به‌طور مداوم در حدود چارچوب شریعت اسلامی و اهداف اقتصادی و اجتماعی اجرا می‌گردد (خواجوی، اعتمادی، قدیریان، ۱۳۹۹).

اصول اخلاق و فرهنگ حسابداری

لازمه دستیابی به اهداف حسابداری توسط حسابداران حرفه‌ای، پایبندی به اصول اخلاق و فرهنگ حسابداری است، اصول بنیادی اخلاق و فرهنگ حسابداری که در مورد کلیه حسابداران حرفه‌ای مصداق دارد بر اساس دیدگاه کمیته حسابرسی و انجمن حسابداران رسمی امریکا به‌قرار زیر است:

درستکاری، واقع‌بینی، صلاحیت و مراقبت حرفه‌ای، رازداری، آداب حرفه‌ای. درستکاری: حسابدار حرفه‌ای باید در روابط حرفه‌ای و معاملات خود درستکار باشد. صداقت، صراحت و انصاف لازمه درستکاری است. درستکاری با دو معیار حق و عدل، قابل سنجش می‌باشد (حجازی، فرج زاده و کنعانی، ۱۳۹۶). واقع‌بینی: حسابدار حرفه‌ای باید در قضاوت حرفه‌ای و کسب‌وکار خود واقعیات را در نظر بگیرد و اجازه ندهد که پیش‌داوری، جانب‌داری، تضاد منافع و یا نفوذ دیگران بر قضاوت حرفه‌ای و کار او تأثیر بگذارد (محمدی و علیخانی، ۱۳۹۹).

صلاحیت حرفه‌ای: مفهوم صلاحیت حرفه‌ای دربرگیرنده دو جنبه اساسی زیر است:

الف) کسب صلاحیت حرفه‌ای: کسب صلاحیت حرفه‌ای نیازمند برخورداری از تحصیلات عالی است که بر اساس ضوابط تشکلهای حرفه‌ای مربوط از طریق آموزش‌های ویژه، کارآموزی، گذراندن امتحانات و کسب تجربیات حرفه‌ای تکمیل می‌شود.

ب) حفظ صلاحیت حرفه‌ای: حفظ صلاحیت حرفه‌ای مستلزم آگاهی مستمر از تغییر و تحولات حرفه شامل نظرات جدید درباره اصول و ضوابط حسابداری و حسابرسی و قوانین و مقررات مربوط به آن است (حساب‌یار، ۱۴۰۱). رازداری: اطلاعات مربوط به صاحب‌کار یا کارفرما باید همواره محرمانه محسوب شود و حسابدار حرفه‌ای مجاز به افشای آن نیست، مگر آنکه مجوز صاحب‌کار یا کارفرما دریافت شود یا الزامات قانونی یا حرفه‌ای، ارائه یا افشای آن اطلاعات را ایجاب کند (سازمان حسابرسی، ۱۴۰۱).

با توجه به طبیعت رشته حسابداری، حسابداری پیوند نزدیکی با اخلاقیات، سیرت و مذهب دارد. مفاهیم سیرت اخلاقیات و مذهب به‌طور نزدیکی به هم مرتبط هستند و آن‌ها کامل‌کننده هم هستند.

بنابراین می‌توانیم برای اخلاق حسابداری ویژگی‌هایی را برشمرد:

الف) قابلیت اعتماد را فراهم می‌سازد.

ب) در مورد جنسیت مذهب سن اصل و نسب و غیر حساس نیست.

پ) در هدایت وظایف حرفه‌ای برای تطابق دادن با مقررات و معیارهای اخلاقی شرکت تلاش می‌کند.

ت) وظایف حرفه‌ای را در انطباق با قوانین هدایت می‌کند.

ث) برای منافع عمومی احترام قائل شده.

ج) از اطلاعات محرمانه حفاظت کند.

چ) محدودیت‌های حرفه‌ای در رابطه با قضاوت شناسایی نموده.

ح) برای حرفه مذکور اعتباربخشی می‌کند.

خ) برای سازمان‌ها تعهد و وفاداری ایجاد می‌کند.

د) تضاد منافع را از بین می‌برد.

حسابدار گاهی با فرصت‌های کاری زیادی نیز روبرو می‌شوند که اگر در این فرصت‌ها از رفتار غیراخلاقی استفاده کنند منافع شخصی زیادی کسب خواهند نمود. هر رفتار غیراخلاقی در حسابداری سبب زیان در نظام‌های اقتصادی می‌شود

که لازم است برنامه‌ریزی مناسبی برای راهنمایی حسابداران حرفه‌ای در هنگام قضاوت اخلاقی صورت گیرد (ابدالی، ۱۳۹۵).

دلایل نقض اصول اخلاقی در حسابداری

مواقعی که باعث می‌شود یک حسابدار رفتار حرفه‌ای و اصول بنیادی اخلاق شغلی خود را زیر پا بگذارد باعث مشکلات اخلاقی می‌شود که در اینجا به‌طور خلاصه به برخی از این موارد اشاره شده‌است:

منافع:

حسابداران حرفه‌ای اغلب در فرایند ارائه خدمات حرفه‌ای خود با موضوع تضاد منافع روبرو می‌شوند. این‌گونه موارد تضاد منافع ممکن است به شکل‌های بسیار متفاوت، از موارد نسبتاً ساده تا مسائل پیچیده‌ای چون تقلب و اعمال غیرقانونی بروز کند. هرچند ارائه فهرستی جامع از کلیه مواردی که ممکن است در آن‌ها تضاد منافع پیش آید مقدور نیست، اما حسابداران حرفه‌ای باید همواره نسبت به شرایطی که منجر به بروز تضاد منافع می‌شود، هوشیار باشند (سازمان حسابرسی، ۱۴۰۱).

حمایت یا مخالفت:

همان‌طور که قبلاً گفته شد یک حسابدار باید با بررسی و تجزیه تحلیل مسائل و به دور از جانب‌داری و طرفداری امور خود را انجام دهد کما اینکه آن شخص یکی از مدیران یا همکاران نزدیک وی باشد. پس بهتر است اصل واقع‌بینی و صداقت را همیشه مدنظر داشته باشیم.

روابط:

روابط خانوادگی و روابط نزدیک بین حسابداران و کارفرمایان در برخی موارد باعث می‌شود استقلال حرفه‌ای در کار از بین برود و مشخص کردن حدود روابط در حسابداری حرفه‌ای بسیار حائز اهمیت است (محمدی و علیخانی، ۱۳۹۹).

حق الزحمه:

حسابدار حرفه‌ای مستقل که انجام خدمات حرفه‌ای را می‌پذیرد باید این خدمات را با درستکاری و بی‌طرفی و بر اساس اصول و ضوابط فنی مربوط انجام دهد. این امر مستلزم دستیابی به مهارت و معلوماتی است که از طریق کارآموزی و تجربه به دست می‌آید. به خاطر ارائه این‌گونه خدمات حرفه‌ای است که حسابدار حرفه‌ای مستقل مستحق به دریافت حق الزحمه خود است (سازمان حسابرسی، ۱۴۰۱).

تجدیدنظر:

گاهی ممکن است کارفرما از حسابدار خود بخواهد گزارش‌هایی که ارائه کرده است را بازبینی کند شاید حسابدار در امر گزارشگری و ... دچار اشتباهاتی شده باشد که بهتر است بدون جانب‌داری و با رعایت واقع‌بینی و صداقت گزارش‌ها را مورد ارزیابی قرار دهد و نتیجه نهایی را به‌دوراز هرگونه طرفداری و رعایت اصل امانت‌داری ارائه دهد (محمدی و علیخانی، ۱۳۹۹).

جدول (۱): محقق ساخته

اصول اخلاق و فرهنگ در حسابداری	دلایل نقض اصول اخلاق
درستکاری	منافع
واقع بینی	حمایت یا مخالفت
صلاحیت و مراقبت حرفه ای	روابط
رازداری	حق الزحمه
آداب حرفه ای	تجدیدنظر

اهمیت اخلاق در تصمیم‌گیری حسابداران

همانطور که قبلاً گفته شد حسابداری نقش مهمی در جامعه ایفا می‌کند و تصمیمات حسابداران بر رفاه و زندگی مردم تاثیر گذار است (کیدول و همکاران، ۲۰۱۳). اخلاق و اصول اخلاقی نیز از شروط و الزامات یک جامعه می‌باشد و به علت پیامدهای اصول اخلاقی در کلیه حرفه‌ها، و به‌خصوص در فعالیتهای مالی و حسابداری بسیار مهم است، به طوری که این مهم برای مدیران نیز حائز اهمیت است و اثرات آن به‌صورت مستقیم در کیفیت کار و فعالیت‌های مالی اهمیت پیدا می‌کنند، زیرا حسابداران و فعالان اقتصادی می‌بایست به سهامداران، کارمندان و دیگر حرفه‌ها متعهد بوده و با حفظ اصول اخلاقی کلیه تعهدات مالی را برآورده نمایند (موسسه مشاوران، ۱۴۰۱).

اخلاقیات به‌عنوان مجموعه‌ای از ارزش‌ها، بایدها و نبایدها تعریف می‌شود و می‌تواند نقش مهمی را در مدیریت اثربخش امور و سازمان‌ها ایفا کند، همچنین بر اساس آن نیک و بد سازمان نیز مشخص و عمل بد از خوب متمایز می‌شود. انضباط کاری، مهرورزی، داوروزی، معاشرت سازنده، مشاورت، وفای به عهد، خدمتگزاری و مدارا از جمله شیوه‌های مطلوب اخلاقی مورد تأکید اسلام در مدیریت سازمان‌ها محسوب می‌شود که جهت تحقق آن‌ها تدوین منشور اخلاقیات و عملی ساختن آن در سازمان‌ها ورودی است (خلیل پور، کامیابی و نبوی چاشمی، ۱۳۹۸).

مشکلات اخلاقی حسابداری

۱) بازار رقابتی خدمات حسابداری: بازار رقابتی دنیای اقتصادی امروز علاوه بر فواید و مزایایی که برای مشتریان در جهت استفاده از محصولات باکیفیت بهتر و قیمت پایین‌تر داشته، پیامدهای غیراخلاقی زیادی نیز برای رقابت عرضه‌کنندگان کالا و خدمات در پی داشته است.

۲) تمرکز واحدهای تجاری در به حداکثر رساندن سود: حرفه حسابداری یک حرفه مفید و شرافتمند است که در سال‌های اخیر تحت تأثیر فشارهای محیطی خاص قرار گرفته است. شرکت‌های بزرگ برای گزارش سود بیشتر و فریب سرمایه‌گذاران متوسل به تقلب‌های حسابداری شده‌اند. چنین تقلب‌هایی تضعیف کسب‌وکار را در پی داشته است.

۳) تنوع خدمات حسابداری: درحالی‌که نقش اصلی حسابداران تهیه تصویر از وضعیت و عملکرد مالی یک واحد تجاری است، آن‌ها نقشه‌ای دیگری مانند حسابرسی، حسابداری مدیریت، حسابداری مالیاتی، برنامه‌ریزی مالی و مشاوره مالی را ایفا می‌کنند. ایفای همه این نقش‌ها موجب گردید تا حرفه حسابداری از یک حرفه سنتی که بیشتر نقش گزارشگری را بر عهده داشت، به حرفه‌ای گسترده تبدیل شود (خواجوی، اعتمادی و قدیریان، ۱۳۹۹).

راهکارهای مقابله با مشکلات اخلاقی

پیچیده‌تر شدن روزافزون سازمان‌ها و افزایش میزان کارهای غیراخلاقی، غیرقانونی و غیرمسئولانه در محیط‌های کاری توجه مدیران و صاحب‌نظران را به بحث اخلاق کار و مدیریت اخلاق معطوف ساخته است. مدیریت اخلاق، شناسایی و اولویت‌بندی ارزش‌ها برای هدایت رفتارها در سازمان است. سازمان‌ها با ایجاد یک برنامه مدیریت اخلاق می‌توانند اخلاقیات را در محیط کار مدیریت کنند. برنامه‌های اخلاق به سازمان‌ها کمک می‌کنند تا بتوانند در شرایط آشفتگی عملکرد اخلاقی خود را حفظ کنند. امروزه، مدیریت اخلاق یکی از زمینه‌های علمی مدیریت به شمار می‌رود که دارای رویکردی برنامه‌ای و چندین ابزار عملی است. این ابزارها عبارت‌اند از: کدهای اخلاقی، کدهای رفتاری، خط‌مشی‌ها و رویه‌ها، روش‌های حل معضلات اخلاقی و آموزش مدیریت اخلاق در محیط کار منافع بسیار زیادی برای رهبران و مدیران دارد؛ اعم از منافع عملکردی و منافع اخلاقی (خواجوی، اعتمادی و قدیریان، ۱۳۹۹).

آموزش اخلاق در حسابداری

با توجه به فواید اخلاق و همچنین تحولات اخیر در دنیای تجارت، باعث شده است تا جامعه دانشگاهی روش‌های آموزشی اخلاق را شناسایی کند و در برنامه درسی دوره کارشناسی حسابداری بگنجانند (مک نیر، ادوارد، ۱۹۹۳). اخلاق در حال حاضر توسط بسیاری به‌عنوان یک مؤلفه مهم در نظر گرفته می‌شود. اولین قدم در آموزش اخلاق حسابداری این است که مقادیری که در رشد اخلاقی دانشجویان مؤثر است معرفی و شناسایی شود (فنونیک و پاترسون، ۲۰۱۷). عدم آموزش و رعایت اخلاق می‌تواند موجب تضعیف فرهنگ و اخلاق کار و در نتیجه تضعیف حرفه حسابداری شود. اخلاق حرفه‌ای حاوی نظام ارزشی و باورهای جمعی صاحبان یک حرفه است که بر چگونگی رفتار، اعمال و مسئولیت‌های اعضای آن حرفه در مقابل جامعه، در مقابل یکدیگر و در مقابل اشخاصی که از خدمات شاغلین آن حرفه استفاده می‌کنند، نظارت دارد (محمدی و علیخانی، ۱۳۹۹).

نتیجه‌گیری:

باتوجه به مطالب عنوان‌شده در مقاله می‌توان نتیجه گرفته که اخلاق حرفه‌ای در حسابداری دارای یک نظام ارزشی است که بر اساس آن درست یا نادرست بودن رفتار صاحبان این حرفه مشخص می‌شود. همچنین یکی از مفاهیم مهمی است که طبق آن هر فردی که با حسابداری مرتبط است باید از قوانین و دستورالعمل‌های تعیین‌شده توسط حاکم که قدرت تنظیم آن را دارند پیروی کند زیرا جایگاه و بقای این حرفه در گرو اعتماد جامعه به این حرفه بوده و این امر گرچه ذاتاً ارزشمند است ولی به همراه خود مسئولیت‌هایی می‌آورد که رعایت آن برای هر شخصی که در بخشی از این حرفه مشغول به فعالیت می‌باشد لازم می‌باشد. به همین دلیل نهادها و سازمان‌های متولی این حرفه با تدوین یک سری دستورالعمل و قوانین برای اعضای خود، آنها را با این حساسیت‌های این شغل بیشتر آشنا کرده و لزوم رعایت آنرا تاکید نموده است تا اعضا از اطلاعات و اختیاراتی که دارند سوءاستفاده نکنند. به همین سبب اگر اخلاق حسابداری رعایت شود مسئولیت حقوقی کاهش می‌یابد و جامعه را جای بهتری برای زندگی می‌کند.

منابع

- ✓ ابدالی، حدیث، (۱۳۹۵)، جایگاه اخلاق در حسابداری، کنفرانس بین‌المللی ایده‌های نوین در مدیریت و اقتصاد و حسابداری.
- ✓ حجازی، رضوان، فرج زاده، علی اصغر، کنعانی، اکبر، (۱۳۹۶)، بررسی آیین رفتار حرفه‌ای حسابرسان از دیدگاه قرآن، مطالعات حسابداری و حسابرسی، دوره ۶، شماره ۲۲، صص ۴-۱۳.
- ✓ خلیل پور، مهدی، کامیابی، یحیی، نبوی چاشمی، سید علی، (۱۳۹۸)، تأثیر رویکردهای اخلاقی حسابداران بر کیفیت اطلاعات حسابداری، پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی، دوره ۱۱، شماره ۴۳، صص ۹۱-۱۱۷.
- ✓ خواجهی، شکرالله، اعتمادی، سارا، قدیریان، محمدحسین، (۱۳۹۹)، اصول اخلاق اسلامی چارچوبی برای تدوین آیین رفتار حرفه‌ای حسابداری، فصلنامه پژوهش حسابداری و حسابرسی، دوره ۱۰، شماره ۳، صص ۱-۲۹.
- ✓ صائب نیا، سمیه، ارژنگ، سولماز، شهامتی نیری، بهاره، (۱۳۹۷)، نقش اخلاق حسابداری در جلب اعتماد مشتریان، رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، دوره ۲، شماره ۱۰، صص ۲۰-۳۰.
- ✓ صدیقیان، محمدجواد، حیدری، سید مصطفی، ساقی، محمدجواد، (۱۳۹۹)، جایگاه ویژگی‌های اخلاقی و رفتاری در حرفه حسابداری، کنفرانس بین‌المللی مدیریت، مهندسی صنایع و حسابداری.

- ✓ صدیقیان، محمدجواد، زارع، مهدی، عابدینی، محسن، هیرید، سهراب، (۱۳۹۹)، نگاهی بر اخلاق حسابداری، کنفرانس بین‌المللی چالش‌ها و راهکارهای نوین در مدیریت و صنایع و حسابداری.
- ✓ عصری، جعفر، (۱۳۹۷)، درخت بداخلاقی حسابداری، مطالعات حسابداری و حسابرسی، دوره ۷، شماره ۲۵، صص ۹۸-۸۷.
- ✓ محقق نیا، محمدجواد، ناصری، کامران، (۱۳۹۲)، اخلاق حسابداری با تاکید بر دیدگاه اسلامی، همایش حسابداری ایران.
- ✓ محمدی نافچی، آرش، علیخانی، شهناز، (۱۳۹۹)، اخلاق و فرهنگ در حسابداری، فصلنامه علمی رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، دوره ۴، شماره ۴۹، صص ۶۴-۴۹.
- ✓ آموزش حسابداری حساب‌یار، (۱۴۰۱)، اخلاق در حسابداری، <http://hesabyar.org>.
- ✓ موسسه مشاوران، (۱۴۰۱)، فساد اخلاقی در حسابداری، <http://moshaveranco.com>.
- ✓ وزارت امور اقتصادی و دارایی سازمان حسابرسی، (۱۴۰۱)، آیین رفتار حرفه‌ای مصوب، <https://audit.org.ir/WFrmCodificatedStandardComment.aspx?Id=Approved>
- ✓ H.Fenwick Huss, Denise M. Patterson,(2017), Ethics in Accounting, journal of Business Ethics.
- ✓ Kidwell, Linda A. , Fisher, Dann G. , Braun, Robert. L. , & Swanson, Diane L. (2013). Developing Learning Objectives for Accounting Ethics Using Bloom's Taxonomy, Accounting Education: an international journal .
- ✓ Frances McNair, Edward E. Milam, (1993), Ethics in Accounting Education, journal of Business Ethics.